روزه طوتمق، هر یلده

ی کشی عمرنده بر مرتبه

للا بدر.

ی عملدر؟ فرض عملنی نیلر کیلدر؟

الی بولور، قیلماغان

اغان کشی ایمانسز

احمد هادی مقصودی.

عبادات اسلامیه

اسلی کتابنڭ برنچی جزئی

عقائد.

ابتدائی مکتبلرنڭ ایکنچی صنف شاگردلری اوچون.

۱۳۲۳

۱۹۰۵

اوچنچی باصماسی.

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ. 23 Февраля 1905 года.

КАЗАНЬ.
Городской пассажъ.
Лито-Типографія И. Н. Харитонова.
1905.

بسم الله الرحمن الرحيم

اسلام

... الله تعالی‌دن کیلگان حق دینگه اشانوب شول دین
بویورلغان عمللرنی قیلو دیمکدر. الله تعالی‌دن محمد علیه السلام
کیلگان دین (اسلام دینی) دییوب آتالادر. الله تعالی محمد علیه السلام
اول دیننی بنده‌لرنی یاخشیلقغه اویره‌تمك اوچون ییبه‌رمشدر. اسلام
دینی بیك حق وطوغری دیندر. آننگ حکملری بوینچه عمل قیلغان
کشی دنیاده‌ده، آخرتده‌ده، دائم راحتلکده وایزگی دولتده بولور. اسلام
دینینگ حقلغینه اشانغان کشی (مؤمن ومسلمان) دییوب آتالور. بزنگ
دینمز وشریعتمز اسلام دینیدر. بزلر الحمد لله هر قایومز مؤمن ومسلمانلرمز

امتحان سوءاللری: مبتدیلرك بیلمکلری هر درسده اوشبونك کبی امتحان سوءاللری
کتابدن آڭلادقلرنجه اوز کوڭلرندن جواب ویرمکلرندن عبارتدر. امتحان سوءاللرینه گوزل
جواب ویره‌مزلرسه، ایکنچی درسی ویرمه‌لی. سوءللره جواب ویرمك ایچون کتابده اولان عباره‌ی
حفظ ایتمك لازم دگلدر. درسلردن آڭلادقلر نچه کندی عباره‌لریله جواب ویره‌لری دها اولادر.

اسلام نه‌دیمکدر؟ الله تعالی‌دن محمد علیه‌السلامگه کیلگان‌دین نه‌دییوب آتالور؟ الله تعالی اسلام دینینی محمد علیه‌السلامگه
نه‌ایچون ییبه‌رمشدر؟ اسلام دینی حق دینمیدر؟ اسلام دینینك حکملری بوینچه عمل قیلغان کشی دنیاده وآخرتده نیچه
بولور؟ اسلام دینینك حقلغینه اشانغان کشی نیچك دییوب آتالور؟ بزنك دینمز قایو دیندر؟ بزلر دینمزچه کملرمز

عمل

اسلام‌دینی بوینچه بنده‌لرنگ عمللری سیگز تورلیگه بولنمشدر:
فرض، واجب، سنت، مستحب، مباح، حرام، مکروه، مستکره.
۱) فرض: شول عملدرکه، آنی قیلغان کشی ثوابلی بولور، قیلماغان
کشی گناهلی بولور، آننگ فرضلغینه اشانماغان کشی ایمانسز بولور.
فرض عمللر: اسلام دینینگ حقلغینه اشانمق، هرکون بش وقت

سْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمْ

اِسْلَامْ

٢. الله تعالیدن کیلگان حق دینگه اشانوب شول دی
بویورلغان عَمَللرنی قیلو دیمکدر. الله تعالی دن مُحَمَّدْ عَلَیْهِ السَّلا
کیلگان دین (اِسْلَامْ دینی) دییوب آتالادر. الله تعالی محمد علیه السلا
اول دیننی بنده‌لرنی یاخشیلقغه اویره‌تمك اوچون ییبه‌رمشدر. اسلا
دینی بیك حق وطوغری دیندر. آنگ حکملری بوینچه عَمَل قیلغا
کشی دنیاده‌ده، آخرتده‌ده، دائم راحتلکده وایزگی دولتده بولور. اسلا
دینینگ حقلغینه اشانغان کشی (مؤمن ومسلمان) دییوب آتالور. بزنـ
دینمز وشریعتمز اسلام دینیدر. بزلر الحمد لله هر قایومز مؤمن ومسلمانلرم

امتحان سوءاللری: مبتدیلرك بیلمکلری هر درسده اوشبونك کبی امتحان سوءالل
کتابدن آڭلادقلرنجه اوز کوڭلرندن جواب ویرمکلرندن عبارتدر. امتحان سوءاللرینه گوزل
جواب ویره‌مزلرسه، ایکنچی درسی ویرمه‌لی. سوءللره جواب ویرمك ایچون کتابده اولان عباره
حفظ ایتمك لازم دگلدر. درسلرندن آڭلادقلرنچه کندی عباره‌لریله جواب ویرمه‌لری دها اولادر

اسلام نه‌دیمکدر؟ الله تعالیدن محمد علیه السلامگه کیلگان دین نه‌دییوب آتالور؟ الله تعالی اسلام دینینی محمد علیه السلامگ
نه‌ایچون ییبه‌رمشدر؟ اسلام دینی حق دینمیدر؟ اسلام دینینك حکملری بوینچه عمل قیلغان کشی دنیاده وآخرتده نیچ
بولور؟ اسلام دینینك حقلغینه اشانغان کشی نیچك دییوب آتالور؟ بزنك دینمز قایو دیندر؟ بزلر دینمزچه کملرمز

عَمَلْ

اسلام دینی بوینچه بنده‌لرنگ عمللری سیگز تورلیگه بولنمشدر:
فَرْض، واجِبْ، سُنَّتْ، مُسْتَحَبْ، مُباحْ، حَرَامْ، مَكْرُوهْ، مُسْتَكْرَه
١) فَرْض: شول عملدرکه، آنی قیلغان کشی ثوابلی بولور، قیلماغا
کشی گناهلی بولور، آنگ فرضلغینه اشانماغان کشی ایمانسز بولور
فرض عمللر: اسلام دینینگ حقلغینه اشانمق، هرکون بش وق

نماز اوقوُمق، رمضان آینده هر کوُن روزه طوُتمق، هر یلی مالنـڭ زکاتینی بیرمك، دَوْلَتی ییتەرلك کشی عمرنده بر مَرْتَبَه مَکّهٔ مُکَرَّمەگه باروُب (حَجْ) قیلمق کبیدر.

اسلام‌دینی بوینچه بندەلرنك عمللری نیچه تورلیدر؟ نیلردر؟ فرض نیندی عملدر؟ فرض عمللر نیلر کبیدر؟

---

۲) واُجبْ: شول عملدرکه، آنی قیلغان کشی ثوابلی بولوُر، قیلماغان کشی گناهلی بولوُر، آنـڭ واجبلـگینه اشانماغان کشی ایمانسز بولماس، بلکه زور گناهلی‌غنه بولوُر.

واجب عمللر: وِتْرْ نمازینی اوقوُمق، عید نمازلرینی اوقوُمق، فِطْرَه صَدَقَەسی بیرمك، قُرْبان چالمق، قرآندن سجده آیتینی اوقوُغان کشی هم ایشتکان کشی سَجْدَهٔ تِلاوَتْ قیلمق کبیدر.

واجب نیندی عملدر؟ واجب عمللر نیلر کبیدر؟

---

۳) سُنَّتْ: شول عملدرکه، آنی قیلغان کشی ثوابلی بولوُر، امّا قیلماغان کشی گناهلی بولماس. شوُیله ایسەده، قیامت کوُننده شلتەگه تییشلی بولوُر. ودخی پیغمبرمز محمد علیه السلام‌نـڭ شفاعتینه لایق بولماس.

سنت عمللر: یاخشی عمللرنی بسمله ایله باشلامق، قرآن اوقوُر آلدندن اعوذ ایتمك، توُچکرگاچ (الحمد لله) دیمك، (۱) ایمانلی کشیلرگه سلام بیرمك، (۲) مِسْواك ایله آغزنی پاکلەمك کبیدر.

سنت نیندی عملدر؟ نیلر کبیدر؟

---

۴) مُسْتَحَبْ: شول عملدرکه، آنی قیلغان کشی ثوابلی بولوُر، امّا قیلماغان کشی گناهلی‌ده بولماس، قیامـت کوُننده شلتەگه‌ده تییشلی بولماس. مستحب عمللر: نفل نمازلری اوقوُمق، نفل روزەلر طوُتمق، نفل صدقەلر بیرمك، طهارت ایله یوُرمك، بوش وقتلرده قرآن اوقوُمق کبیدر. مستحب نیندی عملدر؟ نیلر کبیدر؟

---

۵) مُباحْ: شول عملدرکه، آنی قیلغان کشی‌ده، قیلماغان کشی‌ده ثوابلی‌ده بولماس، گناهلی‌ده بولماس.

---

۱) توچکرگان کشی الحمدلله دیگانـنی ایشتکان کشیگه (یرحمك‌الله) دیمك فرضدر. ۲) سلامنی قایتارمق ...

مباح عمللر: حلال نرسه‌نی طویغانچی آشامق وطویغانچی اچمك، اوطورمق، طورمق، ضررسز سوزلرنی سویله‌مك كبیدر.
مباح نیندی عمللر؟ نیلر كبیدر؟

٦) (حَرامْ) شول عملدركه، آنی قیلغان كشی زور گناهلی بولور، آنی حلال دیگان كشی ایمانسز بولور. حرام عمللر: كشی اولترمك، كشینی یا حیواننی جبرله‌مك، غیبت سویله‌مك، اوغریلق قیلمق، ایسرتكچ اچمك، كبیدر. حرام نیندی عمللر؟ نیلر كبیدر؟

٧) (مَكْرُوهْ) شول عملدركه، آنی قیلغان كشی‌ده، بر آز گناهلی بولور. امّا آنی قیلو درست دیگان كشی ایمانسز بولماس، بلكه گناهلی‌غنه بولور. مكروه عمللر: اوتوشمیچی اوتوش اویونلر اوینامق، كویلی اوینلر اوینامق، اَدَبسز جرلر جرلامق، كشی آلدنده ادبسز قیلنمق، ماقتانمق كبیدر. مكروه نیندی عمللر؟ نیلر كبیدر؟

٨) (مُسْتَكْرَهْ) شول عملدركه، آنی قیلغان كشی گناهلی بولماسه‌ده، ادبسزلك قیلغان بولور، قیامت كوننده شلته‌لی بولووی‌ده احتمالدر. مستكره عمللر: زور زور قابوب آشامق، بازارده واورامده آشامق، آوزینی قابلامیچی ایسنه‌مك، قچقروب كیكرمك، بارماق شارتلاتمق كبیدر. مستكره نیندی عمللر؟ نیلر كبیدر؟

بالِغْ وعاقِلْ

فرض، واجب، سنت ومستحب بولغان عمللرنی قیلمق، حرام، مكروه ومستكره بولغان عمللردن طییلمق (بالغ وعاقل) بولغان كشیگه تییشلی بولور. (بالغ) دیمك صبیلقدن چغوب كاملككه ییتكان كشی دیمكدر. (عاقل) دیمك عقللی كشی دیمكدر. صبی بالالر بالغه حساب قیلنماسلر. دیوانه كشیلر عاقل دییوب آتالماسلر. شونك اوچون فرض، وواجب بولغان عمللرنی قیلا آلماسه‌لرده، آنلر گناهلی بولماسلر. ایر بالالر (١٢) نچی یه‌شلری طولغاندن صوك ایرلك علامتلری (*) ظاهر بولغاچ بالغ بولورلر. قز بالالر

(*) ایرلك علامتی خروج منی واحتلام واحبالدر.

(۹)نچی یه‌شلری طولغاندن صوڭ قزلق عَلامَتْلَری (*) ظاهر بالغاچ بالِغه بولوُرلر. اگرده عَلامتلری ظاهر بولماسه، ایر بالالرده، قز بالالرده، (۱۵)نچی یه‌شلری طولغاچ بالغه حساب قیلنوُرلر. بالغ وعاقل بولغاندن صوڭ هر بر کشیگه عمری بوینچه شریعت بوُیوُرغان عمللرنی قیلوُب، شریعت طیغان عمللردن طییلمق فرض وتییشلی بولوُر.

فرض، واجب، سنت ومستحب بولغان عمللرنی قیلمق وحرام، مکروه ومستکره بولغان عمللردن طییلمق نیندی کشیگه تییشلی بولور؟ بالغ نه دیمکدر؟ عاقل نه دیمکدر؟ صبی بالالر بالغمی؟ دیوانه کشیلر عاقلمی؟ صبی ودیوانه کشی فرض وواجب بولغان عملنی قیلا آلماسه گناهلی بولورمی؟ ایر بالالر قای وقت بالغ بولورلر؟ قز بالالر قای وقت بالغه بولورلر؟ ایرلك علامتی یا قزلق علامتی ظاهر بولماسه نیچه یاشلری طولغاچ بالغ بولورلر؟ بالغ وعاقل بولغاندن صوك هر کشیگه عمری بوینچه نیلرنی قیلمق ونیلردن طییلمق فرض بولور؟

عبادات

الله تعالی بنده‌لرنی حرمتله‌ب آنلرغه بیك کوب نعمتلر بیرمشدر: بار بولوُب دنیاده یوُرمکلگمز، هر بر اعضالرمز، آشاغان آشلرمز، اچکان صولرمز، صولاغان صولولرمز، سلامت عمر ایتمکلگمز هر قایوسی الله تعالی‌نڭ بزگه بیرگان نعمتلریدرلر. جانمز، تەنمز ومالمز ایله الله تعالی‌گه، نی قدر عبادت قیلسه‌قده، اوزمزگه بیرگان نعمتلرینڭ شکرانه‌سینی ادا قیلوُب بترمك ممکن توگلدر. شویله ایسه‌ده، بالغ وعاقل بولغان هر بر مؤمن بنده‌گه فرض وواجب بولغان عمللرنڭ هر قایوسینی قیلوُب، وحرام ومکروه بولغان عمللرنڭ هربرسندن طییلوُب، قولندن کیلگان قدر، الله تعالی‌گه دائماً عبادت قیلمق تییشلیدر. مؤمن ومسلمان بولغان کشیگه فرض بولغان عبادتلرنڭ الوغلری بیشدرکه:

۱نچیسی (ایمان)، ۲نچیسی (صلات)، ۳نچیسی (صوم)، ۴نچیسی (زکات)، ۵نچیسی (حج) در. (ایمان) اسلام دیننڭ حقلغینه وآنده بولغان حکملرگه اشانو دیمکدر، (صلات) هر کوُن بیش وقت نماز اوقو دیمکدر، (صوم) رمضان آینده روزه طوُتو دیمکدر، (زکات) یلده بر مرتبه مالدن فقیرلرگه تییشلی حقنی بیرو دیمکدر، (حج) دولتلی بولغان کشی عمرنده بر مرتبه (مکهٔ مکرمه)گه باروُب حج عمللرینی قیلو دیمکدر.

الله تعالی بنده‌لرگه نعمتلر بیرمشمی؟ نیندی نرسه‌لر الله تعالی‌نڭ نعمتلریدر؟ بیرگان نعمتلرینڭ شکرانه‌سی اوچون بنده‌لر، الله تعالی‌گه عبادت قیلمق تییشلیمیدر؟ مؤمن ومسلمان بولغان کشیگه فرض بولغان عبادتلرنڭ الوغلری نیچه‌دن نیلردر؟ ایمان نه دیمکدر؟ صلات نه دیمکدر؟ صوم نه دیمکدر؟ زکات نه دیمکدر؟ حج نه دیمکدر؟

(*) قزلق علامتی حیض احتلام وحبلدر.

ایمانْ واِقْرارْ

دین اسلامده هر بر بالغ وعاقل بولغان بنده‌گه فرض بولغان الوغ عبادتلرنـڭ برنچیسی ایماندر. (ایمان) اشانو دیمکدر، (اقرار) اشانغانینی تل ایله ئه‌یتو دیمکدر. مؤمن ومسلمان بولغان کشیگه اسلام دینینـڭ حقلغینه وآنده بولغان هر بر حکملرگه اشانوب ایمان کیترمك واشانغانینی تلی ایله ئه‌یتوب اقرار قیلمق فرضدر.

ایماننی عَرَبجه اقْرار قیلمق اوُچوُن مشهور ایمان کلمه‌لری اوُشبولردر:

(کَلِمَهٔ شَهَادَتْ) اَشْهَدُ اَنْ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ واَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ✻

معناسی: کوڭلمدن گواهلق بیره‌من‌که، تحقیق بر الله تعالی‌دن باشقه تڭری هیچ یوقدر. وینه کوڭلمدن گواهلق بیره‌من‌که، تحقیق محمد علیه السلام الله تعالی‌نـڭ قوُلی وبنده‌لرگه‌دین اوُیره‌تمك اوُچوُن ییبه‌رگان ایلچیسیدر.

(کَلِمَهٔ ایمانْ) اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ وَمَلٰائِکَتِهِ وَکُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ،

وَالْقَدَرِ خَیْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللّٰهِ تَعَالٰی وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ ✻

معناسی: ایمان کیتردم الله تعالی‌گه، ودخی آنـڭ فرشته‌لرینه، ودخی انـڭ کتابلرینه، ودخی آخرت کوُنینه، ودخی تقدیرنـڭ یاخشیسی‌ده یامانی‌ده الله تعالی‌دن بولووینه، ودخی اولگاندن صوڭ ینه ترلوگه.

ایمان نه دیمکدر؟ اقرار نه دیمکدر؟ مؤمن ومسلمان بولغان کشیگه نیلرگه اشانوب ایمان کیترمك فرضدر؟ اشانغانلقنی اقرار قیلمق فرضمیدر؟ کلمهٔ شهادت نه‌در؟ معناسی نه دیمکدر؟ کلمهٔ ایمان نه‌در؟ معناسی نه دیمکدر؟

اَللّٰهُ تَعَالٰی

الله تعالی‌نی بلمك هَرْ بر بَنْده‌گه فرضدر. لٰکنْ آنـڭ ذاتینی بلوُرگه بزنـڭ عقلمزنـڭ قوّتی ییتمیدر. بزلرگه آنی صفتْلَری ایله‌گنه بلمك ممکندر. الله تعالی‌نـڭ کورکه‌م صفتلری بیك کوبدر. آنی مشهور صفتلری ایله اوُشبو ره‌وشچه معرفت قیلمق ممکندر: الله‌تعالی، (موجود) در، ۲ (اَحَدْ) در، ۳ (حَیّ) در، ٤ (عَلیمْ) در، ٥ (سَمیعْ) در، ٦ (بَصیرْ) در، ۷ (مُتَکَلِّم) در، ۸ (قادِرْ) در، ۹ (خالِقْ) در، ۱۰ (مُریدْ) در، ۱۱ (رَزّاقْ) در، ۱۲ (رَبّ) در، ۱۳ (شَکُورْ) در، ۱٤ (قَهّارْ) در، ۱٥ (عَدْلْ) در، ۱٦ (غَفُورْ) در، ۱۷ (تَوّابْ) در،

١٨ (مُجِيبْ) در، ١٩ (حَكِيمْ)در، ٢٠(عَظِيمْ) در، ٢١(جَمِيلْ)در، ٢٢(قُدُّوسْ) در.

١) (مَوْجُودْ) بار دیمکدر. الله تعالی باردر، بارلغی هیچ بر ذاتقه مُحتاج توگلدر. اوزندن اوزی باردر. بارلغیننگ اوّلی‌ده آخری‌ده، یوقدر، یعنی دنیا مخلوقاتی‌کبی اوّلده یوق بولوب، صوگره‌دن بار بولغان توگلدر، وهم آخرده بر یوق بولاچق‌ده توگلدر. بلکه دائما بار بولاچق‌در.

٢) (اَحَدْ) بر دیمکدر. الله تعالی برگنه‌در. آننگ هیچ شریککی وتیگداشی یوقدر.

٣) (حَیّ) ترك دیمکدر. الله تعالی ترکدر. لکن ترکلکی بزننگ کبی تەن وجان ایله توگلدر.

٤) (عَلیمْ) بلگوچی دیمکدر. الله تعالی هر نەرسەنی بلەدر. بولغان نەرسەلردە، بولاچق نەرسەلردە، هر قایوسی الله تعالی‌گه معلومدر. هیچ الله تعالی‌گه معلوم بولماغان نەرسه یوقدر. لکن بلمکلگی بزننگ کبی اوُیرەنو ایله یا اویلاو ایله توگلدر.

٥) (سَمیعْ) ایشتکوچی دیمکدر. الله تعالی هربر طاوشلرنی ایشتەدر. لکن ایشتمکلگی بزننگ کبی قولاق ایله توگلدر.

٦) (بصیر) کورگوچی دیمکدر. الله تعالی هرنەرسەنی کورەدر. لکن کورمکلگی بزننگ کبی کوز ایله توگلدر.

٧) (متکلم) سوُیلەگوچی دیمکدر. الله تعالی سوُیلەگوچیدر. قرآنده یازلمش سوزلر هر قایوسی الله تعالی‌ننگ سوزلریدر. لکن سوُیلەمکلگی بزننگ کبی آغز وتل ایله، طاوش وحرفلر ایله توگلدر.

٨) (قادر) کوُچی ییتکوچی دیمکدر. الله تعالی‌ننگ هرنەرسەگه کوُچی ییتەدر. هرنی تلەسه، شونی بولدرمغه کوُچی ییتکوچیدر. لکن کوُچلی بولمقلغی بزننگ کبی اعضالر وقوُواللر ایله توگلدر.

٩) (خالق) بولدرغوچی ویاراتقوچی دیمکدر. عالمده هر بر نرسەنی بار قیلغوچی وبولدرغوچی الله تعالی‌در.

١٥) (مرید) تلەگوچی دیمکدر. الله تعالی هر بر قیلغان اشینی اوز اختیاری ایله تلەب قیلادر. هر بر اشنده قیلسەده، قیلماسەده، کامل اختیارلیدر.

۱۱) (رزاق) طویدرغوچی دیمکدر. هر بر کشیلرگه وحیوانلرغه رزق بیرگوچی الله تعالی‌در. چونکه ییر یوزنده بولغان هر بر جان اییه‌سی الله تعالی‌نک قدرتی ایله اوسکان رزق ونعمتلر ایله طویوب طورمقده‌درلر.

۱۲) (ربّ) تربیه قیلغوچی وخوجه بولغوچی دیمکدر. بارچه عالمگه رحمت قیلوب تربیه قیلغوچی و بوتون عالمنک خواجه‌سی الله تعالی‌در.

۱۳) (شکور) ثواب بیرگوچی دیمکدر. ایمان ایله ایزگی عمللر قیلغان کشیلرنک هر قایوسینه الله تعالی آخرتده اجر وثواب بیره‌چکدر.

۱۴) (قهار) عذاب قیلغوچی دیمکدر. گناه قیلغان کشیلرنی خصوصا کشیگه وحیوانغه ظلم وقهر قیلغان کشیلرنی عذاب وجزاده قیلاچقدر.

۱۵) (عدل) طوغریلق قیلغوچی دیمکدر. الله تعالی هر بر اشینی وهر بر حکمینی طوغریلق وعدللك ایله قیلغوچیدر، هیچ بر کشیگه جبرْ وظُلمْ قیلمیدر. آخرتده ایزگی بنده‌لرنی جنت نعمتلری ایله حرمت قیلاچق‌در، ایمانسز وگناهلی بنده‌لرنی جهنم عذابی ایله عذابٌ قیلاچقدر؛ اوشبو اشلرنک هر قایوسی حقلق، طوغریلق، وعدللك ایله بولاچقدر.

۱۶) (غفور) عفو قیلغوچی دیمکدر. الله تعالی کوب کشیلرنک گناهلرینی عفو ایته‌چکدر. توبه قیلغان کشیلرنک گناهلرینی عفو ایتمك‌ده، هیچ توبه قیلماغان کشیلرنک گناهلرینی عفو ایتمك‌ده، الله تعالی‌نک اوز اختیارنده در.

۱۷) (تواب) توبه‌لرنی قبول ایتکوچی دیمکدر. الله تعالی چن اخلاصلری ایله اوکنوب، گناهلرندن توبه قیلغان کشیلرنک توبه‌لرینی قبول ایتوب، گناهلرینی عفو ایتونی وعده قیلمشدر.

۱۸) (مجیب) دعالرنی قبول ایتکوچی دیمکدر. الله تعالی اخلاص ایله صورالغان معقول دعالرنی قبول ایته‌در. اوزینک رحمتی ایله بعض بنده‌لرنک صوراغان حاجتلرینی بیره‌در.

۱۹) (حکیم) معقول قیلغوچی دیمکدر. الله تعالی هر بر اشینی فائده‌لی ومصلحتلی ایتوب حکمتکه موافق ره‌وشده قیلغوچیدر. آنک هر بر اشنده عجیب عجیب فائده‌لی حکمتلر باردر. لکن هر برسینک سرّ وحکمتینه بزنک عقللرمز ایرشه آلمیدر.

۱۱) (رزاق) طویدرغوچی دیمکدر. هر بر کشیلرگه وحیوانلرغه رزق بیرگوچی الله تعالی‌در. چونکه بیسر یوزنده بولغان هر بر جان اییه‌سی الله تعالی‌نڭ قدرتی ایله اوسکان رزق ونعمتلر ایله طویوب طورمقده‌درلر.

۱۲) (ربّ) تربیه قیلغوچی وخواجه بولغوچی دیمکدر. بارچه عالمگه رحمت قیلوب تربیه قیلغوچی وبوتون عالمنڭ خواجه‌سی الله تعالی‌در.

۱۳) (شکور) ثواب بیرگوچی دیمکدر. ایمان ایله ایزگی عمللر قیلغان کشیلرنڭ هر قایوسینه الله تعالی آخرتده اجر وثواب بیره‌چکدر.

۱۴) (قهار) عذاب قیلغوچی دیمکدر. گناه قیلغان کشیلرنی خصوصا کشیگه وحیوانغه ظلم وقهر قیلغان کشیلرنی عذاب وجزاده قیلاچقدر.

۱۵) (عدل) طوغریلق قیلغوچی دیمکدر. الله تعالی هر بر اشینی وهر بر حکمینی طوغریلق وعدللك ایله قیلغوچیدر، هیچ بر کشیگه جَبرْ وظُلمْ قیلمیدر. آخرتده ایزگی بنده‌لرنی جنت نعمتلری ایله حرمت قیلاچق‌در، ایمانسز وگناهلی بنده‌لرنی جهنم عذابی ایله عذابْ قیلاچقدر؛ اوشبو اشلرنڭ هر قایوسی حقلق، طوغریلق، وعدللك ایله بولاچقدر.

۱٦) (غفور) عفو قیلغوچی دیمکدر. الله تعالی کوب کشیلرنڭ گناهلرینی عفو ایته‌چکدر. توبه قیلغان کشیلرنڭ گناهلرینی عفو ایتمك‌ده، هیچ توبه قیلماغان کشیلرنڭ گناهلرینی عفو ایتمك‌ده، الله تعالی‌نڭ اوز اختیارنده در.

۱۷) (تواب) توبه‌لرنی قبول ایتکوچی دیمکدر. الله تعالی چن اخلاصلری ایله اوکنوب، گناهلرندن توبه قیلغان کشیلرنڭ توبه‌لرینی قبول ایتوب، گناهلرینی عفو ایتونی وعده قیلمشدر.

۱۸) (مجیب) دعالرنی قبول ایتکوچی دیمکدر. الله تعالی اخلاص ایله صورالغان معقول دعالرنی قبول ایته‌در. اوزینڭ رحمتی ایله بعض بنده‌لرنڭ صوراغان حاجتلرینی بیره‌در.

۱۹) (حکیم) معقول قیلغوچی دیمکدر. الله تعالی هر بر اشینی فائده‌لی ومصلحتلی ایتوب حکمتکه موافق ره‌وشده قیلغوچیدر. آنڭ هر بر اشنده عجیب عجیب فائده‌لی حکمتلر باردر. لکن هر برسینڭ سرّ وحکمتینه بزنڭ عقللرمز ایرشه آلمیدر.

۲۰) (عظیم) الوغ دیمکدر. الله‌تعالی بیك الوغ وبه‌له‌ند بولغوچیدر. هیچ آندن الوغ نه‌رسه یوقدر. لکن آننگ الوغلغی گه‌وده الوغلغی توگل بلکه مرتبه وقوّت الوغلغیدر.

۲۱) (جمیل) کورکه‌م دیمکدر. الله تعالی بیك کامل وکورکه‌مدر. ذاتنده وصفتلرنده وهر بر اشلرنده بیك کامللك وکورکه‌ملك باردر.

۲۲) (قدوس) پاك دیمکدر. الله تعالی هر بر عیب وکیمچیلکلردن بیك پاك ومنزّهدر. آننگ ذاتنده‌ده، صفتلرنده‌ده وقیلغان اشلرنده‌ده هیچ بر کیمچیلك یوقدر.

اول الله تعالی‌ننگ مخلوقاتقه هیچ بر جهتدن اوخشاشلغی یوقدر. آنی هیچ بر نه‌رسه‌گه اوخشاتمق ممکن توگلدر. الله‌تعالی گه‌وده‌لی ذات توگلدر. آننگ بر ره‌وش وصورتی یوقدر. هیچ بر اورنده‌وهیچ بر طرفده‌توگلدر. شویله ایسه‌ده، باردر. آننگ بارلغیننگ، ترکلگیننگ، بلووینگ، کوروویننگ، وسویله‌وینگ کیفیتلری بزگه معلوم توگلدر. ودخی الله تعالی‌ده آشاو، اچو، آرو ویوقلاو کبی اشلرده یوقدر. الله تعالی اوزی هیچ بر ذاتدن طوغمامش وآندن‌ده هیچ بر ذات طوغمامشدر.

الله تعالی‌نی بلمك فرضمی؟ آننگ ذاتینی بیمك ممکنمی؟ آنی نی ایله بله‌مز؟ آننگ مشهور صفتلری نیلردر؟ (موجود) نه دیمکدر؟ ...الی آخره" (قدوس) نه دیمکدر؟ الله تعالی‌ننگ مخلوقاتقه اوخشاشلغی یوقمی؟ گه‌وده‌لیمی؟ ره‌وش وصوره‌تی بارمی؟ براورنده یا بر طرفده‌می؟ بارلق وترکلك وبلو، ایشتو، کورو وسویله‌و کیفیتلری بزگه معلوممی؟ الله تعالی‌ده آشاو، اچو، آرو، یوقلاو، کبی اشلر بارمی؟ بر بر ذاتدن طوغمشمی؟ آندن بر ذات طوغدیغی یوقمی؟

فرشته‌لر.

الله تعالی‌ننگ فرشته‌لری باردر؛ آنلر هر قایوسی الله تعالی‌ننگ بیك اطاعتلی قوللریدرلر، دائما الله تعالی‌گه عبادت قیلوب وبویورلغان خدمتلرینی ادا قیلوب طورمقده‌درلر، هیچ گناه اشلرنی قیلماسلر. انلرده بزننگ کبی آشاو اچو، یوقلاو کبی اشلر یوقدر، ایرلك وخاتونلقده یوقدر. هر بری نوردن یاراتلمشلردر. ییل کبی یومشاق گه‌وده‌لیدرلر. بزننگ کوزگه کورنمسلر. اگرده کورنمك استه‌سه‌لر، تورلی قیافتده کورینه آلورلر. (جبرائیل، میکائیل، عزرائیل، اسرافیل) اسملیلری مشهور فرشته‌لردر.

فرشته‌لر کملردر؟ آنلر نی قیلورلر؟ گناه قیلورلرمی؟ آنلرده آشاو، اچو، یوقلاو، ایرلك وخاتونلق بارمی؟ آنلر نیدن یاراتلمشلر؟ گه‌وده‌لری نیچك؟ بزگه کورنورلرمی؟ مشهورلری نی اسملیدر؟

پیغمبرلر

بندەلرگە دین حکملرینی اوٚیرەتمك اوٚچوٚن الله تعالی بیك كوب كشیلرنی پیغمبر قیلمشدر. اول پیغمبرلر هر قایوسی آدمیدرلر. آنلر یەش وقتلرندەدە بیك عقللی وبیك زیرەك وهم بیك طوغری وایزگی طبیعتلی بولمشلردر. الوغ بولغاندن صوڭ الله تعالی آنلرنی پیغمبر قیلمشدر، یعنی جبرائیل اسملی فرشتە آرقلی آنلرغە اوزینڭ حکملرینی ییبەروٚب شول حکملر ایلە بندەلرنی حق دینگە وایزگی عمللرگە اوٚندەمگە بوٚیوٚرمشدر. شوندن صوڭ اول پیغمبرلر الله تعالی نڭ امری بوینچە كشیلرنی حق دینگە وایزگی عمللرگە اوٚندەمشلردر.

حضرت آدم زمانندن بیرلی دنیاغە بیك كوب پیغمبرلر كیلوٚب كیتمشلردر؛ حسابی بزلرگە معلوم توگلدر. قرآندە اوشبو (٢٥) پیغمبرنڭ اسملری مذكوردر: آدَمْ، اِدْرِیسْ، نُوحْ، هُودْ، صَالِحْ، لُوطْ، اِبْرَاهِیمْ، اِسْمَاعِیلْ، اِسْحَاقْ، یَعْقُوبْ، یُوسُفْ، اَیُّوبْ، شُعَیْبْ، مُوسٰی، هَارُونْ، دَاوُدْ، سُلَیْمَانْ، یُونُسْ، اِلْیَاسْ، اَلْیَسَعْ، ذُوالْكِفْلْ، زَكَرِیَّا، یَحْیٰی، عِیسٰی، مُحَمَّدْ (عَلَیْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ) ودخی (عُزَیْرْ، لُقْمَانْ، ذُوالْقَرْنَیْنْ) حضرتلرینڭ اسملری دە قرآندە مذكوردر. لكن آنلرنڭ پیغمبر بولوچیلقلری یقیناً معلوم توگلدر.

ودخی (شِیثْ، یُوشَعْ، خَضِرْ، بِشْرْ، دَانْیَالْ، اشْمُوئیل، اشْعِیَا، ارْمِیَا) اسملی پیغمبرلر حدیثلردە وتواریخ كتابلرندە بیان قیلنمشلردر.

ایڭ اوٚلگی پیغمبر آدم علیه السلامدر، ایڭ صوڭغی پیغمبر محمد علیه السلامدر. محمد علیه السلام آخر زمان پیغمبریدر. آندن صوڭ دنیاغە هیچ پیغمبر كیلەچك توگلدر. آنڭ دینی یعنی (اسلام) دینی قیامت كوٚنینە قدر هیچ اوزگەرەچك توگلدر. محمد علیه السلام بزنڭ پیغمبرمزدر. بز هر قایومز آنڭ اُمّتندنمز.

بندەلرگە دین حكملرینی كملر اویرەتمشلردر؟ پیغمبرلر آدمیلرمی؟ آنلر نیندی كشیلردر؟ الله تعالی آنلرنی نی رەوشچە پیغمبر قیلمشدر؟ پیغمبرلر بندەلرنی حق دینگە وایزگی عمللرگە اوندەمشلرمی؟ حضرت آدم زماننندن بیرلی دنیاغە نیچە پیغمبر كیلمشلر؟ نیچە پیغمبرنڭ اسمی قرآندە مذكوردر؟ كملر؟ پیغمبرلكلری یقینا معلوم بولماغان كشیلر كملردر؟ حدیث وتواریخ كتابلرندە مذكور بولغان پیغمبرلر كملردر؟ ایڭ اوٚلگی پیغمبر كمدر؟ ایڭ صوڭغی پیغمبر كمدر؟ آندن صوڭ نە بر پیغمبر كیلەچكمی؟ قیامتكە قدر اسلام دینی اوزگەرەچكمی؟ بزنڭ پیغمبرمز كمدر؟ بز كمنڭ امتندنمز؟

کتابلر .

الله تعالی دین وشریعت حکملرینی بیان قیلوٌب پیغمبرلرینه (۱۰۴) یوٌزده دورت کتاب ایندرمشدر: پیغمبرلر شول کتابلرده‌غی حکملر ایله قوملرینی ایمانغه وایزگی عمللرگه اوٌندەمشلردر. اوٌشبو کتابلردن ادم علیه السلامگه (۱۰) کاغد، شیث علیه السلامگه (۵۰) کاغد، ادریس علیه السلامگه (۳۰) کاغد، ابراهیم علیه السلامگه (۱۰) کاغد کیلمشدر. وده‌خی موسی علیه السلامگه (تَوْراةْ) اسملی کتاب، داود علیه السلامگه (زَبُورْ) اسملی کتاب، عیسی علیه السلامگه (اِنْجیلْ) اسملی کتاب وپیغمبرمز محمد علیه السلامگه (قُرْآنْ) اسملی کتاب کیلمشدر. ایڭ صوڭ کیلگان کتاب (قُرْآن) در. اول قرآن اوّلگی کتابلرنڭ بعض حکملرینی مَنْسُوخْ قیلمشدر، یعنی آخر زمان خلقینڭ طبیعتینه موافق رەوشده ایتوٌب اوزگه‌رتمشدر. قرآن اچنده آدم بالالرینڭ دنیالری اوٌچوٌن ده، آخرتلری اوٌچوٌن کیره‌کلی بولغان حکملر باردر.

الله تعالی پیغمبرلرینه نیچه کتاب ایندرمشدر؟ اول کتابده‌غی حکملرنی پیغمبرلر نی قیلمشلاردر؟ آدم علیه السلامگه نیچه کتاب کیلمشدر؟ شیث علیه السلامگه نیچه کتاب کیلمشدر؟ ادریس علیه السلامگه نیچه کتاب کیلمشدر ابراهیم علیه السلامگه نیچه کتاب کیلمشدر؟ موسی علیه السلامگه نی اسملی کتاب کیلمشدر؟ داود علیه السلامگه نی اسملی کتاب کیلمشدر؟ عیسی علیه السلامگه نی اسملی کتاب کیلمشدر؟ محمد علیه السلامگه نی اسملی کتاب کیلمشدر؟ ایڭ صوڭ کیلگان کتاب بولرنڭ قایوسیدر؟ قرآن اوّلده کیلگان کتابلرنڭ بعض حکملرینی نی قیلمشدر؟ قرآنده نیندی حکملر باردر؟

تقدیر وقضا.

(تقدیر) بولماسدن بوٌروٌن بولاچق نەرسەنڭ بولووینی تعیین قیلوٌب قویو دیمکدر. (قضا) بولغان نەرسەنی خلق قیلوٌب بولدرو دیمکدر. دنیاده هر بر بولغان نەرسەلر وقیلنغان اشلر الله تعالی‌نڭ تقدیری وقضاسی ایله بار بولمقده‌درلر. دنیاده بولاچق نەرسه وقیلناچق اشلرنڭ هر قایوسی الله تعالی‌گه بولماسدن بوٌروٌن معلومدر. الله تعالی هر بر نەرسەنی وهر بر اشنی بولماسدن بوٌروٌن اوزینه معلوم بولغان رەوشچه تقدیر قیلوٌب، یعنی تَعْیین‌لەب قُدْرَتْ قلمی ایله (لَوْح مَحْفُوظ) اسملی الوغ بر کتابقه یازوٌب قویمشدر. دنیاده بولغان نەرسەلرنڭ وقیلنغان اشلرنڭ هر قایوسی الله تعالی‌نڭ تقدیری بوینچه لوح محفوظغه یازلغان رەوشچه گنه بولادر. الله تعالی تقدیر قیلماغان اش هیچ بار بولماس. واول

تقدیر قیلغان اش هیچ بولمی قالماس. ودخی هر بر بولغان نه‌رسه وقیلنغـ
اش الله تعالی‌نـنگ قضاسی یعنی خلق قیلووی و بولدرووی ایله بارَ بولاد
بنده‌لرنـنگ قیلغان فِعْلری‌ده، الله تعالی نـنگ قضاسی ایله قیلنادر. گر
بنده هر فعلینی اوز اختیاری واوز قوّتی ایله کسب قیلسه‌ده، آنگا قوَ
بیروُب خلق قیلوچی الله تعالی‌در. الله تعالی قوّت بیرمه‌سه وخلق قیلماس
بنده‌لر هیچ بر اش قیلا آلماس ایدیلر.

تقدیر نه دیمکدر؟ قضا نه دیمکدر؟ دنیاده بولغان نرسه‌لر وقیله‌چق نرسه‌لر الله تعالی‌نك تقدیری وقضاسی ایله
بولالرمی یا یوقمی؟ بونیکدن بورون بولاچق نرسه کمگه معلومدر؟ اول نرسه‌لر قایده یازلوب قویلمشلر
الله تعالی تقدیر قیلمادن اش بولامی؟ الله تعالی تقدیر قیلغان اش بولمی قالامی؟ بنده‌لرنك قیلغان اشلری کمنه
قضاسی ایله قیلنه‌دور؟ بنده فعلینی کم اختیاری وکم قوّتی ایله کسب قیلادر؟ بنده‌گه قوّت بیروچی کمدر
الله تعالی قوّت بیرمسه بنده بر اش قیلا آلورمی ایدی؟

✕(آخِرِ زمانْ)✕

بو دنیا و بو دنیاده بولغان نه‌رسه‌لر: کشیلر، حیوانلر و باشقه نه‌رسه‌لر
هر قایوسی فانیدرلر، یعنی بته‌چکدرلر. بر زمانده اوُشبو دنیـاده
بولغان آدمیلر، فرشته‌لر، جنلر وحیوانلر اولوُب ودنیا نه‌رسه‌لرینـنگ هر
برسی هلاك بولوُب بته‌چکلر در. بونگا (آخر زمان) دییلوُر. آخر زماننـنگ
قای وقت بولاچغی الله تعالی‌دن باشقه هیچ کمگه معلوم توگلدر. شویله
ایسه‌ده، علامتلرینه قاراب آخر زمانـنـنگ یاقنلاشقانینی بلمك ممکندر.
آخر زماننـنگ یاقنلاشوویـنـنگ مشهور علامتلری اوُشبولردر: [1]

١) آخر زمان بولوُر آلدندن اهل اسلام مملکتلری بیك ضعیفله‌نه‌چکلر وکوب مسلمانلر (بنی اصفر) [2] اسمْلیَ صارغلت توُسلی کشیلرنـنگ حکمینه کره‌چکلردر.
٢) بر زماندن صونگ اسلام مملکتلری‌ده ینه قوّت طاباچقلردر.
٣) آدمیلر آزوُب عمل وعبادت قیلوچیلر آزایاچـق وگناه اشلرنی قیلوچیلر بیك کوبه‌یه‌چکلر در.
٤) خَلْق آراسنده بر برسینه جَبْر وظُلْم قیلشو بیك کوب بولاچقدر.
٥) زَلْزَلَه، ییر اوبلو، شَهْرلرنی صو باسو، ضَرَرْلی ییللر ایسو، کبی بَلا وآفَتْلر کوب بولاچقدر.
٦) وَبا، طاعون کبی یوُغنچلی آورولر کوب بولاچقدر.

---

(١) اشراط ساعه حقنده وارد اولان احادیث پك چوق ومختلفدر. اکثری [illegible]. شو حدیثلر
حقنده محتمل اولان تأویلات ایله بوراده صایلمش اشراطی‌ده تأویل جائز ومحتملدر.
(٢) بنی اصفرك روس، نمسه وانگلیز وفرنك اقوامی اولماسی مظنوندر.

۷) طوغانلرغه قاراغانده اولگانلر آرتق بولاچقدر.
۸) ایرلرگه قاراغانده خاتون قز کوبره‌ك بولاچقدر.
۹) قایسی یللرده اشلق کوب بولوب، بیك طوقلق بولاچق، وقایسی یللرده آشلق اوکمیچی بیك قاتی آچلق بولاچقدر.
۱۰) مشرق طرفندت (یَأجُوجْ وَمَأجُوجْ) (*) نسلندن بر تورلی خلقلر چغوب (مغرب) طرفنده‌غی خلقلرغه غالب بولاچقلردر.
۱۱) بر یالغانچی وآلداوچی کشی چغوب کوب کشیلرنی اوزینه ایبه‌رته‌چك وایبه‌رگان کشیلرنی آزدروب ایمانسزلقغه وفاسقلقغه اویره‌ته‌چکدر. (بو کشیگه دَجَّالْ دییلور)
۱۲) دجال دنیانی آزدروب یورگان زمانده پیغمبرمز محمد عم‌نك محترمه قزی حضرت فاطمه نسلندن (محمد) اسملی بر ایزگی کشی چغوب خلقلرنی وَعَظْ قیلوب ایمانغه ویاخشیلقغه اونده‌یه‌چك وعَسْکَر جیبوب دجال عسکری ایله صوغش قیلاچقدر. (بو کیمسه مَهْدی دییوب آتالور).
۱۳) حضرت مهدی ایله دجال صوغش قیلغان زمانده کوکدن حضرت (عیسی علیه‌السلام) توشوب حضرت مهدی طرفینه یاردم قیلاچق ودجالنی هلاك قیلاچقدر. دجال اولگاندن صوڭ هر بر کشی مسلمانلر طرفینه آوشوب حضرتِ عیسی ایله حضرت مهدی نڭ حکمینه تابع بولاچقلردر.
۱۴) شول زمانده، حضرت عیسی وحضرت مهدی‌نڭ عدللك ایله حکومت قیلولری سببلی خلقلر بر نیچه یللر ایزگیلك وبیك عدللك ایله عمر ایته‌چکلردر. اول زمانده بوزوق عمللرنی وگناه‌اشلرنی قیلوچی بیك آز بولاچقدر، بو زمانده خزینه ومالّلرده برکت شول قدر آرتاچقدر که هر بر کشی دولتلی، بختلی ومسعود بولاچقدر. حتی شول قدر، که ییر یوزنده زکات آلورلق فقیر کشیلر هیچ قالمایاچقدر.
۱۵) عدللك زمانی تمام بولغاندن صوڭ خلق ینه بیك قاتی آزاچقدر. ایمانسز وگناهکار کشیلر ینه کوبه‌یه‌چکلردر.
۱۶) شول زمانده تون یاغی طرفندن بیك قاتی صووق بر ییل ایسوب ایمانلی کشیلرنڭ هر قایوسینی هلاك قیلاچقدر. پس ییر یوزنده فقط ایمانسز وگناهلی کشیلرگنه قالوب هر تورلی گناه اشلرنی قیلاچقلردر.

(*) بو قوم چینلولر اولماسی احتمالدن بعید دگلدر.

۱۷) ییر یوٗزنده ایمانسز وگناهلی کشیلر بیك قوٗتله‌نوٗب طوٗرغان زمانده بر کوٗنده قوٗیاشنںگ یوٗروٗشی اوزگه‌ره‌چك: عادتده مشرق طرفندن چغا طوٗرغان قوٗیاش شول کوٗنده مغرب طرفندن چغاچقدر. اوٗشبو کوٗن دنیانںگ آخرغی کوٗنی وآخرغی ساعتی بولاچقدر. اوٗشبو کوٗنگه قدر گناهلرندن توبه قیلمی یوٗرگان فاسق کشیلرنںگ توبه‌لری بو کوٗن ییتکاچ قبول بولمایاچقدر.

۱۸) برزمان بوٗتوٗن ییر یوٗزینی بر توٗرلی توٗتوٗن باسوٗب هر بر کشینںگ کیفنی بوٗزاچق وهوشینی ییبه‌ره‌چکدر.

۱۹) ایڭ آخرده اسرافیل اسملی فرشته (صور) اسملی بر نه‌رسه‌نی اوٗره‌چك‌ده شونںگ طاوشی ایله هر بر جان اییه‌سی اولوٗب بته‌چکلردر.

۲۰) هر بر جان اییه‌سی اولوٗب بتکاندن صوڭ، بیك قاتی زَلْزَلَه بولوٗب وبیك قاتی ییللر ایسوٗب بارچه شهرلرنی وطاولرنی خراب ایته‌چکدر. آندن صوڭ ییر یوٗزی تیب تیگز بر صحرا کبی بولوٗب قالاچقدر. اوٗشبو ره‌وشچه بو دنیامز تمام خراب وهلاك بولاچقدر. شول زمانده الله تعالی‌نںگ اوزندن باشقه هیچ بار وه‌ترك نه‌رسه قالمایاچقدر.

بو دنیامز بر زمان بته‌چکمیدر؟ بو دنیانك بتکان زمانینه نه دییلور؟ آخرزمان قای وقت بولاچق؟ آخرزمانك قاقنلاشقانینی بلمك مکنمیدر؟ آخرزمانك مشهور علامتلری نیلردر؟ آخرزمان بولوب هر بر جان اییه‌سی اولوب بتکاچ وهر بر نرسه خراب بولوب بتکاچ بر، بار وترك نرسه قالاجقمی؟

قِیامَتْ

دنیا مخلوقاتی (*) خراب وهلاك بولوٗب بتکاندن صوڭ الله تعالی عالَمنی ینه یاڭغادن ترگزه‌چکدر. شویله‌که، ییر یوٗزینه حیات (**) یاغموٗری یاوب قبرلرده‌گی گه‌ودەلرگه قدر ایرشه‌چکدر. شول یاغموٗرنںگ خاصیتی ایله چرگان وطارالغان اعضالرنںگ هر قایوسی جییلوٗب اوٗیوٗشوٗب ترك وقتده‌غی حاللرینه کیله‌چکلردر. قبرلرنںگ اوٗستلری یاروٗلوٗب آچلغاندن صوڭ هر بر کشینںگ جانی اوز گه‌وده‌سینی طاوب کره‌چکدر. شول زمانده اسرافیل فرشته صورنی ایکنچی مرتبه اوٗره‌چکدر. شوندن صوڭ هر بر

(*) (مخلوقات) الله تعالی‌ننك یاراتقان وبولدرغان نرسه‌لری دیمکدر.
(**) حیات — یاغموری، دیمك ترکلك یاغموری دیمکدر.

كشی گویا یۇقۇدن اویانغان رەوشدە ترلۇب قبرلرندن چقاچقلر در. هر برسی ییرنـنگ اورتالغینه (محشر) میدانینه کیلەچكلر در. محشرده الله تعالی‌نـنگ (مؤكّل) فرشتەلری بندەلرنـنگ دنیاده قیلغان عمللرینی عدللك (میزانی) ایله حساب وتفتیش قیلۇب عمللرینه کورەاجر وجزالرینی تعیین قیلاچقلر در: ایمانسز كشیلر هر قایوسی جهنمگه تۇشەچكلر در. ایمانلی كشیلرنـنگ گناهسزلری وگناهلری عفو ایتلـگانلری جنتـكه کرەچكلردر. گناهلری عفو ایتلمەگان مؤمنلر جهنمگه تۇشۇب گناهلری قدرنچه عذاب قیلناچقلر در. عذابلری تمام بولغاچ، آخرده جهنمدن چقۇب، آنلرده جنتـكه كرەچكلر در. ایمانسز كشیلر جهنمده مڭـگی عذابده وایمانلی كشیلر جنتده مڭـگی راحتده قالاچقلر در. جنتده قالغان كشیلرده، جهنمده قالغان كشیلرده، هیچ برسی اولمیچی مڭـگی ترك بولاچقلر در.

آخر زمانده دنیا هلاك بولغاندن صوڭ عالم ینه ترلەچكمی؟ الله تعالی بندەلرنی نی روشچه ترگزەچك؟ نی واقعەدن صوڭ بندەلر قبرلرندن ترلۇب چقاچقلر؟ ترلـگاندن صوڭ قای یرگه جییلشەچقلر؟ محشرده موءكل فرشتەلر، نی قیلاچقلر؟ ایمانسز كشیلر قایا تۇشەچكلر؟ ایمانلی كشیلر قایا کرەچكلر؟ گناهلی كشیلر قایا کرەچكلر؟ جهنمـگه تۇشـكان گناهلی موءمنلر آندن چقاچقلرمی؟ جنتده وجهنمده قالغان كشیلر اولەچكلرمی؟.

جنّت وجهنّم

جنت بو دنیا یورتندن برنیچه مرتبه زور الوغ برراحت یۇرتیدر که گوزەل یۇرتلر زینتلی سرایلر ویمشلی باقچەلر ایله طولیدر. هر ییرنده طاتلی صولی یلغەلر وشِرْبتلی چشمەلر فونتان کبی آغۇب طۇرمقدەدرلر. آنده حاضرلەنمش حرمت ونعمتلرنی بیان قیلۇب بترو هیچ ممكن توگلدر. آنده کرگان ایزگی كشیلر دنیاده هیچ كمنـنگ کوزی کورمەگان وقۇلاغی ایشتمەگان عجیب ولذیـذ نعمت وحرمتلر ایله لذتلەنەچكلردر. جنت مڭـگیلك راحت یۇرتیدر. آنده کرگان كشیلر هیچ اولەچك توگللردر. هر برسی قایغو، حسرت، آورو، صزلاو، اوڭغایسزلق وكوڭلسزلك كبی حاللردن دائما امین بولاچقلردر.

جنتـكه کرگان كشیلر بر زمانده الله تعالی‌نی وآنـنگ نور رحمتینی کورەچكلردر. لكن کورنووی نی رەوشده بولاچغی معلوم

جهنم زندان کبی محنت وعذاب یورتیدر. آنده کرگان کشیلرنگ کوبسی بیك قاتی اوت ایله وباشقه عذابلر ایله عذاب قیلناچقلردر. لکن گناهلری آز بولغان قایسیلرینگ عذابی ییگلره‌ك ده بولاچقدر. دنیاده فتده ثوابلی اشلرنی‌ده کوب قیلغان آزراق گناهلی بنده‌لر اوتلی باللداق اوتلی باشماق کیدرلو ایله‌ده عذاب قیلناچقلردر. شولای بولسه‌ده جهنم زندانده بولو اوزی برالوغ عذابدر. لکن کشیگه وحیوانلرغه جبر وظلم یتکان الوغ گناهلی بنده‌لر تموغده بیك‌الوغ جزالر ایله عذاب قیلناچقلردر.

جنت نیندی یورتدر؟ آنده نیلر باردر؟ آنده کرگان کشیلر نیندی نعمتلر ایله حرمت قبلناچقلردر؟ آنده کرگان کشیلر بروقت اوله‌چکلرمی؟ جنتده قایغو، آورو واوکغایسزلق کبی اشلر بولاچقمی؟ بر زمانده آنده کمنی کوره‌چکلر؟ نی‌ره‌وشچه کوره‌چکلر؟ جهنم نیندی یورتدر؟ گناهلری آزراق بولغان کشینك عذابیده بیك قاتی بولاچقمی؟ کشیگه جبر وظلم قیلغان کشینك عذابی ییگل بولاچقمی؟ یاکه بیك قاتی بولاچقمی؟

تاریخ اسلام

حضرت آدم وحوّا علیهما السلام.

دنیا یاراتلغاندن صوڭ ایڭ اوّل یاراتلغان کشیلر حضرت آدم ایله آنڭ خاتونی حضرت حوّادر. بوتون دنیاداغی کشیلرنڭ ایڭ اوّلگی باباری حضرت آدم وایڭ اوّلگی ئه‌بیلری حضرت حوّادر. اوشبو ایکی کشیدن اوّل ییر یوزنده هیچ‌بر کشی ذاتی بولمامشدر. بز هر قایومز حضرت آدم علیه‌السلام‌نڭ نسلندن‌مز. شونڭ اوچون بزلرگه (بنی‌آدم) دییلور که آدم بالالری دیمکدر. حضرت آدم ایله حضرت حوّا دنیاده طوغز یوز یل چاماسنده برگه عمر ایتمشلر. اوزلری سلامت وقتده بالالری وبالالرینڭ بالالرینڭ حسابی قرق مڭ قدر کشی بولمش. طوغز یوزده اوتوزنچی یاشنده ایڭ اوّل حضرت آدم وفات بولوب آندن بر یل صوکره حضرت حوّا وفات بولمشدر.

آدم علیه السلام ایله آنڭ بالالرینڭ حاللری وآنلردن صوڭ دنیاغه کیلگان پیغمبرلرنڭ ومشهور کشیلرنڭ حاللری (تاریخ) کتابلرنده کوب بیان قیلنمشلردر. تاریخ کتابلرینی اوقوب شونلرنڭ هر قایوسینڭ اشلرندن کیچرگان تورلی حاللرینی بلوب عبرتله‌نمك، فهمنی وعقلنی هربر مؤمن ومسلمانغه بیك تییشلی اشدر.